

Υδραυλικές Μηχανές και Ενέργεια

Διάλεξη 6. - Εξισώσεις διατήρησης μάζας, ορμής και ενέργειας

Σκουληκάρης Χαράλαμπος
*Ηλεκτρολόγος Μηχανικός & Μηχ. Η/Υ, MSc,
PhD*

hskoulik@civil.auth.gr

Ξάνθη, 18 Νοεμβρίου 2016

Ανασκόπηση 5^{ου} μαθήματος

- Πείραμα αντλησιοταμίευσης και παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού για κατανόηση φυσικών διεργασιών σχετικά με τη μηχανική ρευστών

Περιεχόμενα 6^{ου} μαθήματος

A/A	Τρόπος διδασκαλίας	Μάθημα	Περιγραφή	Ώρες
4	Διάλεξη	Ροή ρευστών εντός υδραυλικών στροβιλομηχανών	Καθορισμός και είδη υδραυλικών μηχανών, βασικές έννοιες υδραυλικών στροβιλομηχανών,	3
5	Εργαστήριο	Πείραμα αντλησιοταμίευσης και παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού	Πείραμα αντλησιοταμίευσης και παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού για κατανόηση φυσικών διεργασιών σχετικά με τη μηχανική ρευστών	3
6	Διάλεξη	Εξισώσεις διατήρησης της μάζας, ορμής και ενέργειας	- Ανασκόπηση εξισώσεων διατήρησης της μάζας, ορμής και ενέργειας για κατανόηση της ροής ύδατος εντός υδραυλικών στροβιλομηχανών. - Ασκήσεις	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Εξισώσεις διατήρησης της μάζας, ορμής και ενέργειας

Συγγράμματα/Εκπαιδευτικό υλικό

ΥΔΡΑΥΛΙΚΑΙ ΣΤΡΟΒΙΛΟΜΗΧΑΝΑΙ Μηχανική Ρευστών ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ ΥΔΡΟΣΤΡΟΒΙΛΟΙ

Υπό
Ιωάννου Βασιλείου Σούλη
Αναπληρωτού Καθηγητού
Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

ΞΑΝΘΗ

εκδόσεις - ΑΙΒΑΖΗΣ - Θεσσαλονίκη

ΥΔΡΑΥΛΙΚΑΙ ΣΤΡΟΒΙΛΟΜΗΧΑΝΑΙ Μηχανική Ρευστών ΤΡΙΤΟΣ ΤΟΜΟΣ ΛΥΜΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Υπό
Ιωάννου Βασιλείου Σούλη
Αναπληρωτού Καθηγητού
Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

ΞΑΝΘΗ 2007

εκδόσεις: ΑΙΒΑΖΗΣ Θεσσαλονίκη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Οι εξισώσεις της διατήρησης της μάζας, της ορμής και της ενέργειας έχουν ουσιαστικό ρόλο στην κατανόηση της συμπεριφοράς της ροής του ύδατος στις υδραυλικά έργα.

Στα πλαίσια του μαθήματος

- Αποφεύγεται η συστημική ανάλυση για χώρους πέρα της μιας διατομής. Η απλοποίηση των μαθηματικών εκφράσεων.
- Η ροή θεωρείται ότι είναι σταθερή στο χρόνο → Όλα τα φυσικά φαινόμενα που αναλύονται, εντός των στροβιλομηχανών, θεωρούνται μη-μεταβαλλόμενα ως προς το χρόνο.
- Η επίλυση των πολυσύνθετων προβλημάτων του πραγματικού χώρου ροής απαιτεί τη συστηματική χρήση Η/Υ.
- Η συστηματική μελέτη των στροβιλομηχανών συνοδεύεται από την πειραματική ανάλυση.

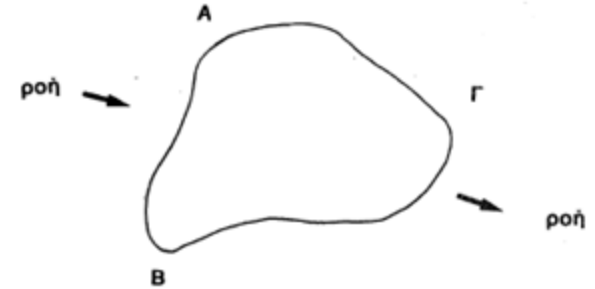
Αν ο στοιχειώδης όγκος του ρευστού, που περνά από το τυχαίο σημείο του πεδίου ροής, διαγράφει πάντοτε την ίδια γραμμή ροής ενώ η ταχύτητά του στο δεδομένο σημείο είναι ανεξάρτητη του χρόνου, η ροή ονομάζεται μόνιμη (steady)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.2 Συνέχεια της μάζας

Για να γίνει αντιληπτή η έννοια της συνέχειας της μάζας, θεωρούμε το χώρο ABΓ.

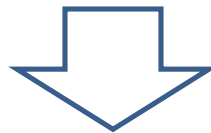
- Ο χώρος δεν μεταβάλλεται με το χρόνο
- Δεν δημιουργείται αλλά ούτε καταστρέφεται μάζα εντός του χώρου (απουσία πυρηνικών φαινομένων και χημικών αντιδράσεων)

Σχήμα 2.1 Συνέχεια της μάζας

Τότε μπορεί να ισχυριστούμε ότι η μεταβολή στο χρόνο της μάζας του ρευστού που εισέρχεται στο χώρο ABΓ ισούται με τη μεταβολή στο χρόνο της μάζας του ρευστού που εξέρχεται από τον εν λόγω χώρο συν την μεταβολή στο χρόνο της μάζας η οποία συσσωρεύεται στο χώρο ABΓ.

Εάν η ροή είναι σταθερά : η μεταβολή της μάζας που συσσωρεύεται εντός του χώρου ABΓ είναι μηδενική.

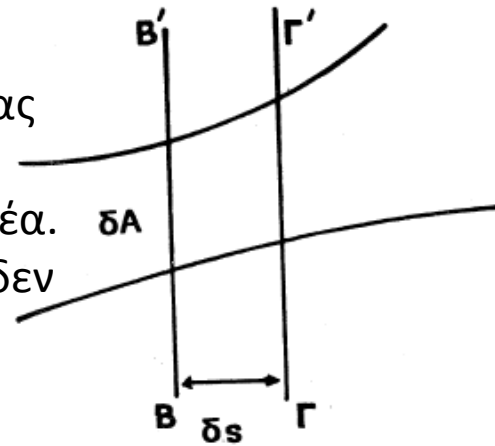
Η μεταβολή στο χρόνο της μάζας του ρευστού που εισέρχεται στο χώρο ABΓ ισούται με τη μεταβολή στο χρόνο της μάζας του ρευστού που εξέρχεται από τον χώρο ABΓ. 7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.2 Συνέχεια της μάζας

Έστω ότι έχουμε το ροϊκό σωλήνα του διπλανού σχήματος:

- BB' και $ΓΓ'$ είναι 2 επίπεδα κάθετα επί της διεύθυνσης της ταχύτητας του ρευστού.
- Η μεταβολή της ταχύτητας κατά μήκος των BB' και $ΓΓ'$ είναι αμελητέα.
- Τα 2 επίπεδα απέχουν μικρή απόσταση δs , απόσταση στην οποία δεν υπάρχει καμία μεταβολή της ταχύτητας κατά μήκος της ροϊκής γραμμής
- ΔA είναι το εμβαδό της διατομής, και $(\Delta A) \cdot \delta s$ ο όγκος του ρευστού μεταξύ των διατομών.

Σχήμα 2.2 Ροϊκός σωλήν και διατήρησης της συνέχειας της μάζας

Εάν το ρευστό που βρίσκεται μεταξύ των διατομών αρχίσει να κινείται, τότε ο όγκος του ρευστού που εξέρχεται από το όριο $ΓΓ'$ στη μονάδα του χρόνου είναι $\Delta A \cdot ds/dt$.

Επειδή όμως ds/dt είναι η γραμμική ταχύτητα u , τότε η παροχή $Q(m^3/sec)$ δηλαδή ο διερχόμενος όγκος στη μονάδα του χρόνου είναι:

$$Q = (\Delta A) u$$

$$(2.1)$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.2 Συνέχεια της μάζας

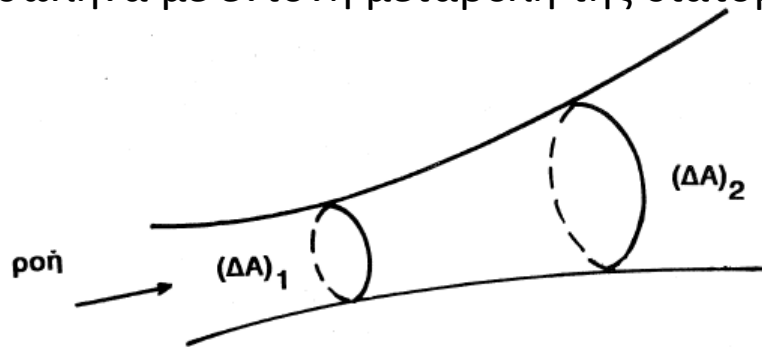
Σε πολλές περιπτώσεις είναι ωφέλιμο να γίνεται χρήση της έννοιας της διερχόμενης μάζας στη μονάδα του χρόνου και η οποία συμβολίζεται ως \dot{m} (kg/s). Στην προκειμένη περίπτωση η παροχή Q διασυνδέεται με τη διερχόμενη μάζα στη μονάδα του χρόνου (ροή μάζας) με την ακόλουθη εξίσωση:

$$\dot{m} = \rho Q \quad (2.2)$$

Από τις εξισώσεις 2.1 και 2.2. προκύπτει:

$$\dot{m} = \rho (\Delta A) u \quad (2.3)$$

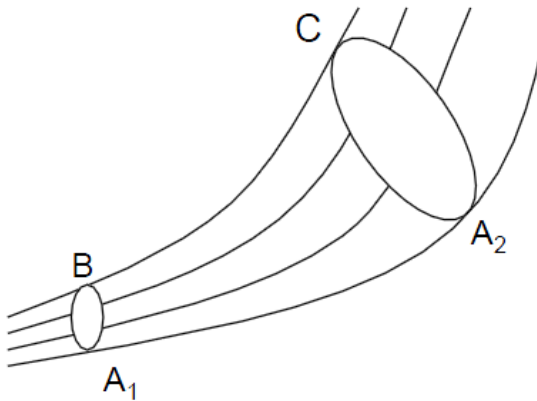
Σε περίπτωση ροϊκού σωλήνα με έντονη μεταβολή της διατομής, όπως στο ακόλουθο σχήμα?

Σχήμα 2.3 Η διατομή του ροϊκού σωλήνα μεταβάλλεται από $(\Delta A)_1$ εις $(\Delta A)_2$.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.2 Συνέχεια της μάζας

Έστω το ρευστό στο σημείο κινείται με ταχύτητα u_1 . Τότε σε χρονικό διάστημα dt , ένα «σωματίδιο» ρευστού θα διανύσει απόσταση $u_1 * dt$, επομένως όγκος $dV = A_1 u_1 * dt$ θα περάσει από τη διατομή A_1 .

Βάση των παραδοχών που έχουμε κάνει ο ίδιος όγκος θα εξέλθει του συστήματος, δηλαδή θα περάσει από τη διατομή C. Εάν η ταχύτητα εκεί είναι u_2 τότε ο εξερχόμενος όγκος είναι $dV = A_2 u_2 * dt$

Συνεπώς: $A_1 u_1 * dt = A_2 u_2 * dt$

ή $Q = dV/dt = A * u = \text{σταθ.}$ (**ΕΞΙΣΩΣΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ**).

Στην περίπτωση που η παροχή Q διασυνδέεται με τη διερχόμενη μάζα στη μονάδα του χρόνου (ροή μάζας), έχουμε την ακόλουθη εξίσωση:

$$\rho_1 (\Delta A)_1 u_1 = \rho_2 (\Delta A)_2 u_2 = \dots = \text{σταθερόν} \quad (2.4)$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.2 Συνέχεια της μάζας

Εάν μια διατομή μιας υδραυλικής κατασκευής αποτελείται από απειράριθμους ροϊκούς σωλήνες, τότε η ολοκλήρωση της Εξ. 2.4 δίνει:

$$\int \rho u dA = \text{σταθερόν} \quad (2.5)$$

Η διατομή dA νοείται ότι είναι πάντα κάθετη στη ταχύτητα. Στην περίπτωση που η πυκνότητα και η ταχύτητα είναι σταθερές η προηγούμενη εξίσωση λαμβάνει τη μορφή:

$$\rho A u = \text{σταθερόν} \quad (2.6)$$

Εάν η πυκνότητα είναι σταθερά τότε:

$$\int u dA = \text{σταθερόν} \quad (2.7)$$

Σε αυτή την περίπτωση η παραπάνω εξίσωση μπορεί να γραφτεί ως:

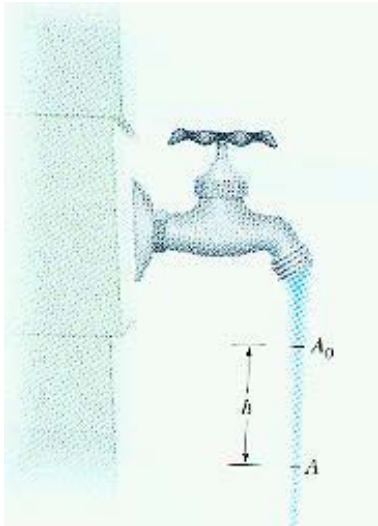
$$A \bar{u} = \text{σταθερόν} \quad (2.8)$$

όπου \bar{u} η μέση ταχύτητα του ρευστού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.2 Συνέχεια της μάζας

Άσκηση:

Το εμβαδόν της διατομής στη στάθμη A_0 είναι $1,0 \text{ cm}^2$ και στην A : $0,4 \text{ cm}^2$. Η απόσταση h μεταξύ των A_0 και A είναι 50 mm . Πόση είναι η παροχή του νερού από τη βρύση;

Λύση:

Καθώς το νερό ρέει η ταχύτητα του αυξάνει και επομένως η διατομή θα πρέπει να μειώνεται σύμφωνα προκειμένου να έχουμε την αρχή συνέχειας της μάζας.

$$\rho_1 (\Delta A)_1 u_1 = \rho_2 (\Delta A)_2 u_2 = \dots = \text{σταθερόν} \quad (2.4)$$

- Επειδή έχουμε το ίδιο ρευστό (νερό), $\rho_1 = \rho_2$
- Άρα $Q_{A_0} = Q_A$ ή $u_0 * A_0 = u * A$
- Το νερό εκτελεί ελεύθερη πτώση με σταθερή επιτάχυνση g , επομένως: $u^2 = u_0^2 + 2gh$ (από ΘΜΚΕ)

$$u_0^2 A_0^2 / A^2 = u_0^2 + 2gh \quad \text{ή}$$

$$u_0 = \sqrt{\frac{2ghA^2}{A_0^2 - A^2}} \quad \text{ή}$$

$$u_0 = \sqrt{\frac{2 * 9.81 \text{ m/s}^2 * (0.05 \text{ m}) * (0.4 \text{ cm}^2)^2}{(1 \text{ cm}^2)^2 - (0.4 \text{ cm}^2)^2}} = 0.151 \text{ m/s} = 15.1 \text{ cm/s}$$

$$\text{Άρα: } Q_0 = u_0 * A_0 = 15.1 \text{ cm}^3/\text{s}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

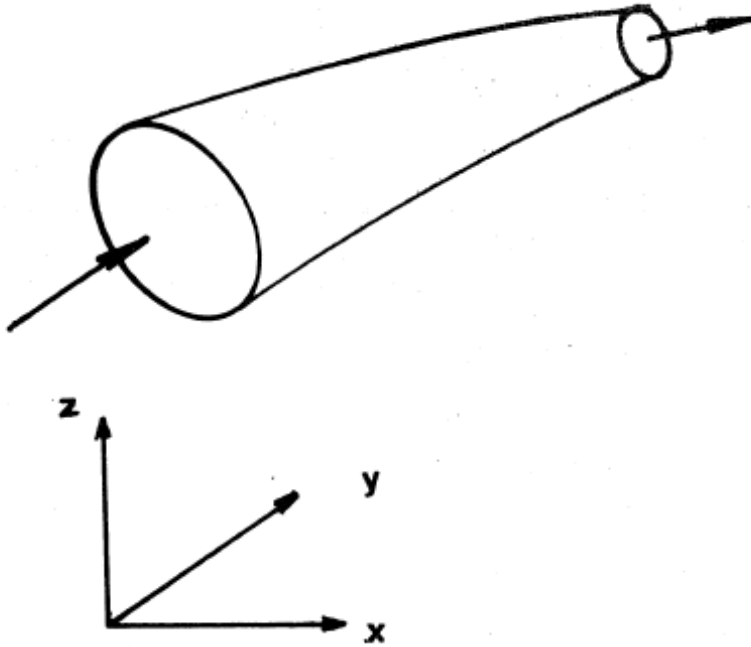
Στη θεωρία των υδραυλικών μηχανών ο καθορισμός των δυνάμεων που ασκούνται στις στερεές επιφάνειες και προκαλούνται από το ρέων ρευστό είναι σημαντικός.

Όλες αυτές οι υδροδυναμικές δυνάμεις προέρχονται λόγω μεταβολής της ορμής του ρέοντος ρευστού, με το μέγεθος αυτών των δυνάμεων να καθορίζεται από το δεύτερο νόμο του Νεύτωνα, ο οποίος μπορεί να εφαρμοστεί κατάλληλα για την περίπτωση ροής ρευστού σε περιορισμένο χώρο.

- Η εφαρμογή του νόμου της διατήρησης της ορμής αφορά τα όρια του χώρου αναφοράς και δεν απαιτεί πλήρη γνώση του εσωτερικού πεδίου ροής
- Οποιοσδήποτε δυνάμεις ασκούνται εντός του χώρου ροής αλληλοαναιρούνται και παραμένουν ενεργές μόνο οι δυνάμεις που ασκούνται επί των ορίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Το σχήμα παρουσιάζει ροϊκό σωλήνα, με x, y, z να είναι οι συνιστώσες ενός στοιχείου ρευστού. Εάν δt είναι το χρονικό διάστημα το οποίο χρειάζεται ένα στοιχείο ρευστού να διασχίσει το ροϊκό σωλήνα, τότε η μάζα δm είναι $\rho \delta Q \delta t$. ($m = \rho * V$ και $Q = \Delta V / \Delta t$).

Σύμφωνα με το 2^ο Νόμο του Νεύτωνα (η **συνισταμένη των δυνάμεων που ασκούνται σε ένα σώμα, ισούται με το ρυθμό μεταβολής της ορμής του σώματος**), έχουμε:

Σχήμα 2.4 Διάγραμμα διά την απόδειξη της διατήρησης της ορμής

$$\delta F_x = \rho \delta Q \delta t \left(\frac{\delta u}{\delta t} \right) \quad (2.9)$$

ή

$$\delta F_x = \rho \delta Q (u_2 - u_1) \quad (2.10)$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Αν αντί ροϊκού σωλήνα γίνει αναφορά σε όλο το διαθέσιμο χώρο ροής τότε:

$$F_x = \rho Q (U_2 - U_1) \quad (2.11)$$

όπου Q η ολική παροχή και U_1 και U_2 είναι οι αντίστοιχες συνιστώσες της ταχύτητας κατά τη x διεύθυνση. Ομοίως,

$$F_y = \rho Q (V_2 - V_1) \quad (2.12)$$

$$F_z = \rho Q (W_2 - W_1) \quad (2.13)$$

όπου V και W οι συνιστώσες της ταχύτητας κατά την y και z διεύθυνση.

Οι εξισώσεις (2.11), (2.12) και (2.13) αποτελούν τις τρεις εκφάνσεις διατήρησης της ορμής και ορίζουν ότι η προκύπτουσα συνιστώσα της δύναμης, η οποία ασκείται σε ελεύθερο στερεό σώμα, ισούται με τη διαφορά των συνιστωσών των ορμών στην είσοδο και έξοδο του αναφερόμενου χώρου εφαρμογής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Από τις παραπάνω εξισώσεις είναι φανερό ότι είναι χρήσιμη η εφαρμογή μέσω των τιμών ταχυτήτων. Η μέση τιμή της ταχύτητας μπορεί να εκφρασθεί μέσω της χρησιμοποίησης ενός διορθωτικού συντελεστή β ώστε αν ληφθεί υπόψη η μη-ομοιόμορφος κατανομή των ταχυτήτων .

Η τιμή του β λαμβάνεται από τις ακόλουθες εξισώσεις:

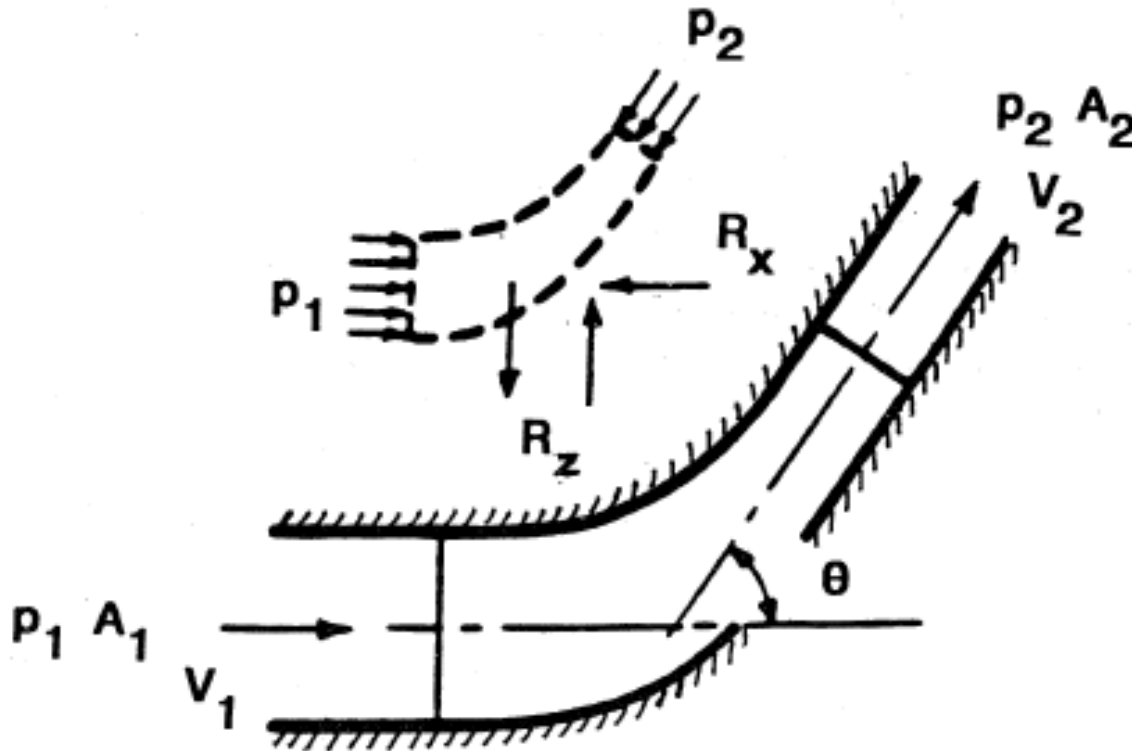
$$\beta = \int \frac{u}{V} \rho Q \quad (2.14)$$

ή

$$\beta = \int \frac{u^2}{V^2} \frac{dA}{A} \quad (2.15)$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Στο σχήμα παρουσιάζονται οι δυνάμεις που ασκούνται επί κατακόρυφου και επικλινούς συγκλίνοντος αγωγού.

Λόγω των υδροστατικών και δυναμικών πιέσεων ασκείται μια δύναμη επί του αγωγού η οποία ισορροπείται υπό κατάλληλες συνδέσεις. Η δύναμη αυτή μπορεί να υπολογιστεί μέσω της εφαρμογής της θεωρίας της διατήρησης της ορμής.

Σχήμα 2.5 Δυνάμεις δράσει επί κατακόρυφου επικλινούς συγκλίνοντος αγωγού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Κατά τη διεύθυνση x η εφαρμογή της διατήρησης της ορμής μας δίνει:

$$p_1 A_1 - p_2 A_2 \cos\theta - R_x = \rho Q (V_2 \cos\theta - V_1) \quad (2.16)$$

Κατά τη διεύθυνση z η εφαρμογή της διατήρησης της ορμής μας δίνει:

$$R_z - B - p_2 A_2 \sin\theta = \rho Q V_2 \sin\theta \quad (2.17)$$

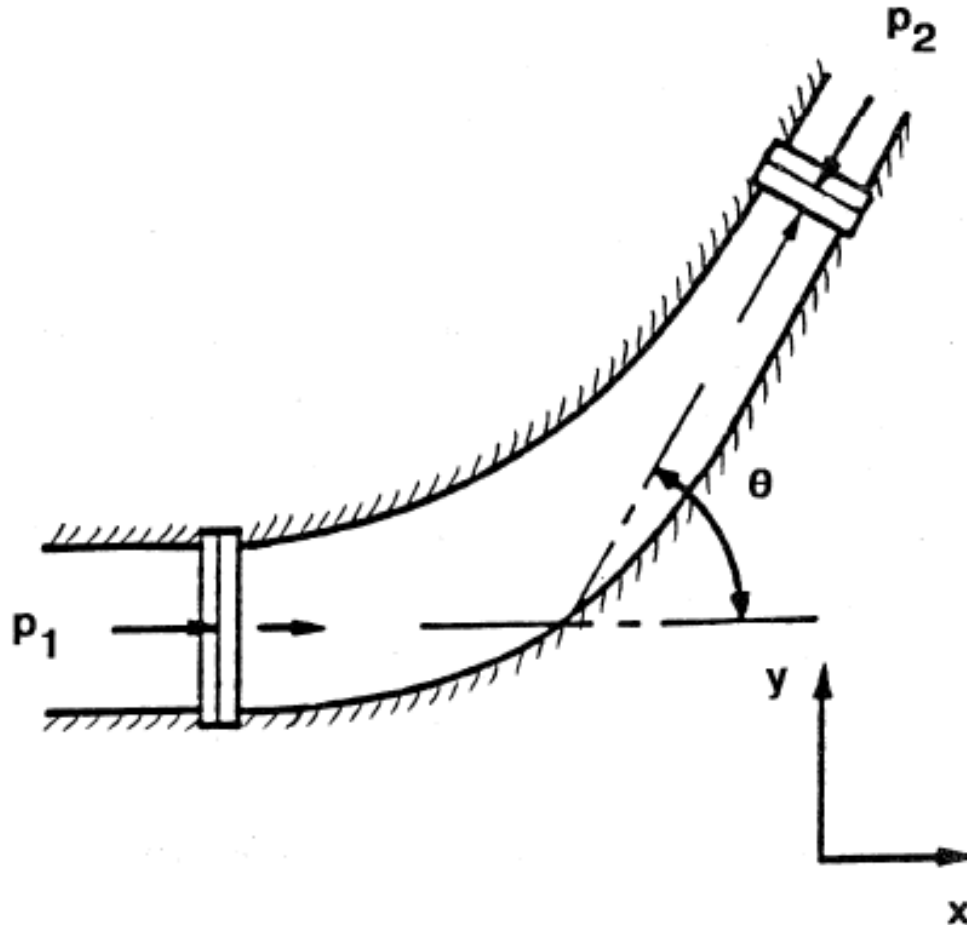
Όπου p η πίεση και R_x (N) και R_z (N) είναι οι αντιδράσεις στήριξης του αγωγού και B είναι το βάρος του ρευστού μεταξύ των διατομών 1 και 2. Από τα παραπάνω η συνισταμένη R (N) είναι

$$R = (R_x^2 + R_z^2)^{1/2} \quad (2.18)$$

1.1 Καθορισμός και είδη υδραυλικών μηχανών

Παράδειγμα: Εις αγωγός έχει διάμετρον εισόδου 400.0 mm και εξόδου 300.0 mm. Ο αγωγός κείται επί οριζοντίου επιπέδου και είναι κεκαμμένος κατά 45° .0, ιδέ Σχήμα 2.6. Η πίεσις επί της εισόδου είναι 240000.0 N/m² και η διερχομένη παροχή διά του σωλήνος είναι 0.425 m³/s. Εάν αγνοηθούν παντελώς αι δυνάμεις λόγω τριβής του ρευστού, να υπολογισθή η συνισταμένη δύναμις η ασκουμένη υπό του ύδατος επί της στρωφής.

1.1 Καθορισμός και είδη υδραυλικών μηχανών

Σχήμα 2.6 Παράδειγμα διά την εφαρμογήν της θεωρίας της διατήρησης της ορμής

1.1 Καθορισμός και είδη υδραυλικών μηχανών

Λύσεις: Η ταχύτης εις την είσοδον, u_1 , είναι,

$$u_1 = Q/A_1 \text{ άρα,}$$

$$u_1 = 0.425/(\pi \times 0.4^2/4.0) = 3.382 \text{ m/s.}$$

Εις την έξοδον είναι, $u_2 = Q/A_2$ άρα,

$$u_2 = 0.425/(\pi \times 0.3^2/4.0) = 6.01 \text{ m/s.}$$

Δι' εφαρμογής της διατηρήσεως της ενεργείας μεταξύ εισόδου και εξόδου,

$$p_1 + \rho u_1^2/2 = p_2 + \rho u_2^2/2 \quad \text{άρα,}$$

$$p_2 = p_1 + \rho/2 (u_1^2 - u_2^2)$$

επομένως,

$$p_2 = 240000.0 + 1000.0/2.0 \times (3.382^2 - 6.01^2) = 227658.9 \text{ N/m}^2$$

Δι' εφαρμογής της εξισώσεως 2.16 (κατά την x-διεύθυνσιν) είναι,

$$p_1 A_1 - p_2 A_2 \cos\theta - R_x = \rho Q (V_2 \cos\theta - V_1) \quad \text{άρα,}$$

1.1 Καθορισμός και είδη υδραυλικών μηχανών

$$R_x = 240000.0 \times (\pi \times 0.4^2/4.0) - 227658.9 \times (\pi \times 0.3^2/4.0) \times \text{συν}45^\circ - 1000.0 \times 0.425 \times (6.01 \times \text{συν}45^\circ - 3.382)$$

Μετά τας πράξεις είναι, $R_x = 18411.5 \text{ N}$.

Ομοίως, δι' εφαρμογής της εξίσωσης 2.17 κατά την y-διεύθυνσιν είναι,

$$R_y - B - p_2 A_2 \eta\mu\theta = \rho Q V_2 \eta\mu\theta$$

Όμως, $B = 0.0$ και επομένως η ανωτέρω εξίσωση γράφεται,

$$R_y = 1000.0 \times 0.425 (6.01 \times \eta\mu45^\circ) + 227658.9 \times (\pi \times 0.3^2/4.0) \times \eta\mu45^\circ$$

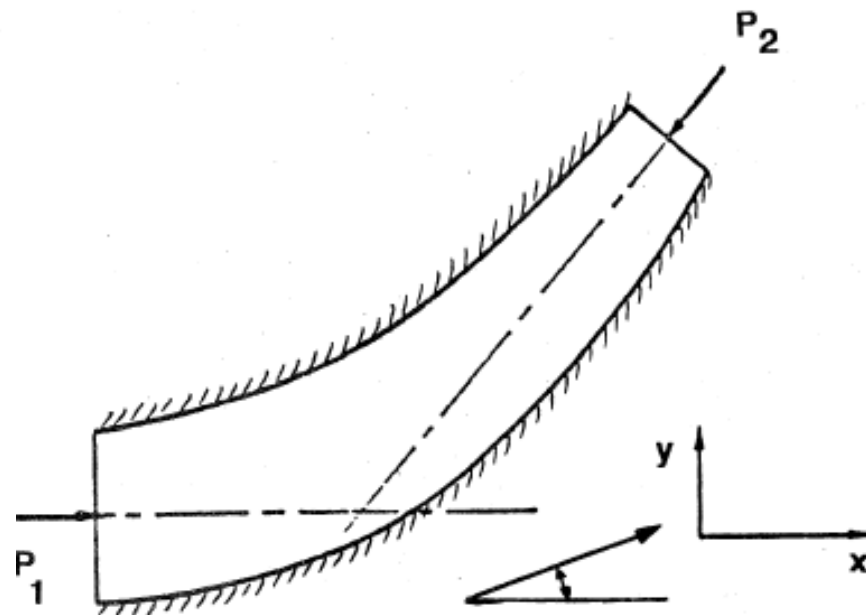
Μετά τας πράξεις είναι, $R_y = 13183.3 \text{ N}$.

Επομένως, η ολική αντίδρασις, εξίσωση 2.18, είναι,

$$R = (18411.5^2 + 13183.3^2)^{1/2} = 22644.7 \text{ N}$$

δρώσα κατά την διεύθυνσιν, ιδέ Σχήμα 2.7,

$$\epsilon\phi^{-1} (13183.3/18411.5) = 35^\circ 36'$$

Σχήμα 2.7 Η συνισταμένη αντίδρασις R σχηματίζει γωνίαν $35^\circ 36'$ με την x-διεύθυνσιν

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Στη δυναμική ο δεύτερος νόμος του Νεύτωνα εφαρμόζεται κατ' εξακολούθηση κατά των υπολογισμό των ροπών των δυνάμεων.

Με τον τρόπο αυτό είναι δυνατό να υπολογισθούν οι μετατροπές ενέργειας στις υδραυλικές στροβιλομηχανές.

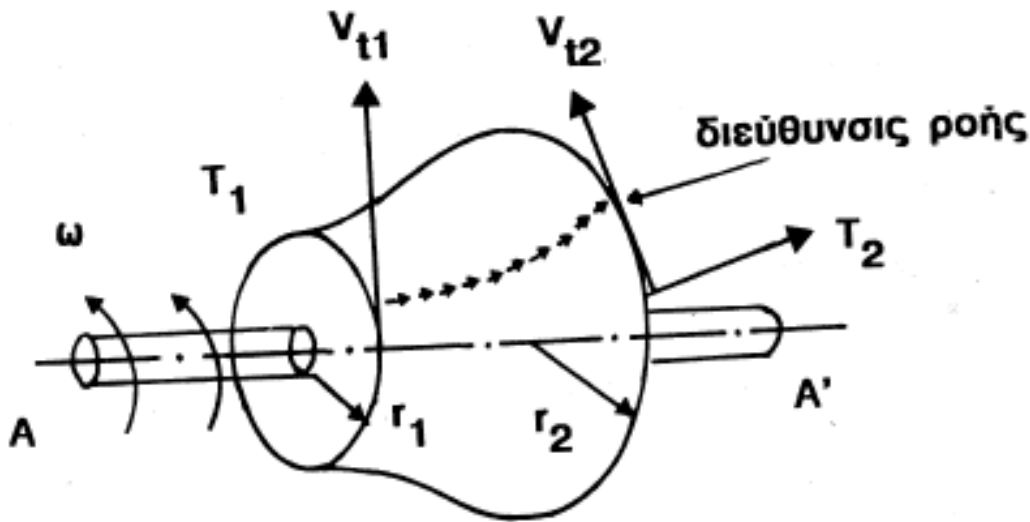
Ειδικότερα, για οποιοδήποτε σύστημα μαζών m , το διανυσματικό άθροισμα όλων των εξωτερικών δυνάμεων (ροπών) που επιδρούν επί συστήματος γύρω από τυχαίο άξονα A-A' ισούται με τη μεταβολή της ροπής της ορμής, η οποία ονομάζεται συστροφή, του συστήματος γύρω του άξονα αυτού. Ισχύει δηλαδή:

$$T = \rho Q (V_{t2} r_2 - V_{t1} r_1) \quad (2.19)$$

Όπου T (N m) η ροπή που αναπτύσσεται από το νερό στο δρομέα, r_1 (m) και r_2 (m) είναι η ακτίνα περιστροφής στην είσοδο και στην έξοδο αντιστοίχως, και V_{t1} (m/s), V_{t2} (m/s) είναι οι εφαπτομενικές συνιστώσες των απόλυτων ταχυτήτων V_1 (m/s) και V_2 (m/s) επί του δρομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Σχήμα 2.8 Όγκος ελέγχου διά την απόδειξιν του θεωρήματος της συστροφής

Το διανυσματικό άθροισμα όλων των εξωτερικών δυνάμεων (ροπών) που επιδρούν επί συστήματος γύρω από τυχαίο άξονα A-A' ισούται με τη μεταβολή της ροπής της ορμής, η οποία ονομάζεται συστροφή, του συστήματος γύρω του άξονα αυτού. Ισχύει δηλαδή:

$$T = \rho Q (V_{t2} r_2 - V_{t1} r_1)$$

Όπου T (N m) η ροπή που αναπτύσσεται από το νερό στο δρομέα, r_1 (m) και r_2 (m) είναι η ακτίνα περιστροφής στην είσοδο και στην έξοδο αντιστοίχως, και V_{t1} (m/s), V_{t2} (m/s) είναι οι εφαπτομενικές συνιστώσες των απόλυτων ταχυτήτων V_1 (m/s) και V_2 (m/s) επί του δρομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Η προηγούμενη εξίσωση (Εξ. 2.19) ισχύει για τη ροή μιας διάστασης.

Στην περίπτωση της αντλίας, ο δρομέας περιστρέφεται με γωνιακή ταχύτητα ω (ακτίνια/sec) γύρω από τον άξονα περιστροφής και η ισχύς που μεταδίδεται από το δρομέα στο ρευστό δίνεται από την εξίσωση:

$$I = T \omega \quad (2.20)$$

Όπου σε συνδυασμό με την Εξ. 2.19 έχουμε:

$$I = \rho Q \omega (V_{t2} r_2 - V_{t1} r_1) \quad (2.21)$$

Και επομένως

$$I = \rho Q (U_2 V_{t2} - U_1 V_{t1}) \quad (2.22)$$

Διότι $U = \omega * r$. Η U (m/sec) ονομάζεται γραμμική ταχύτητα περιστροφής του δρομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Η ενέργεια , ανά μονάδα μάζας του ρέοντος ρευστού (Εξ. 2.2.2) μπορεί να γραφτεί ως:

$$\frac{I}{\rho Q} = U_2 V_{t2} - U_1 V_{t1} > 0.0 \quad (2.23)$$

η οποία είναι γνωστή ως η εξίσωση του Euler για τις αντλίες περιστρεφόμενου τύπου.

Στους στροβίλους η ισχύς η οποία αποδίδεται στο δρομέα και κατά συνέπεια στον άξονα περιστροφής (άτρακτος) πάνω στον οποίο είναι προσαρτημένος ο δρομέας είναι ανάλογος της Έξ. 2.23 έχοντας αντίθετο πρόσημο, δηλαδή

$$\frac{I}{\rho Q} = U_1 V_{t1} - U_2 V_{t2} > 0.0 \quad (2.24)$$

Η οποία είναι γνωστή ως η εξίσωση του Euler για στροβίλους περιστρεφόμενου τύπου.

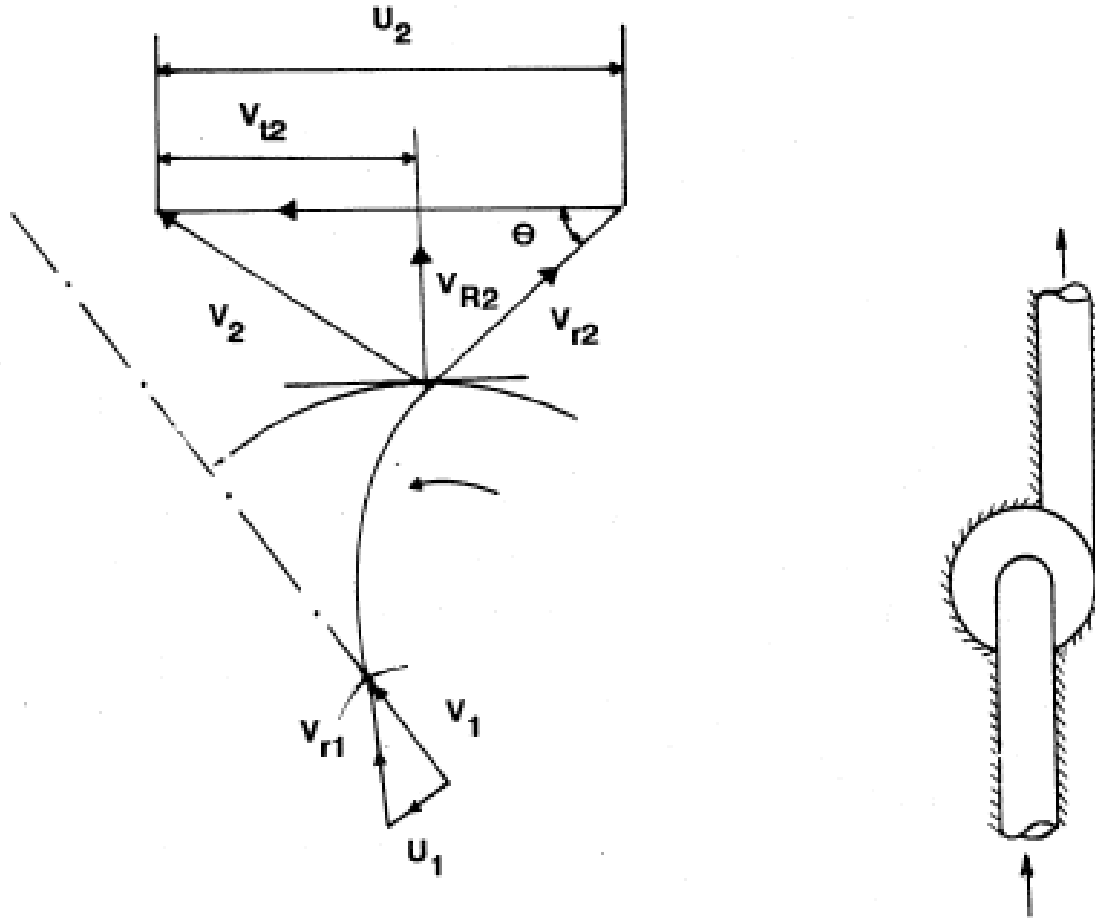
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Παράδειγμα : Μία φυγόκεντρος αντλία παρέχει $0.2 \text{ m}^3/\text{s}$ ύδατος όταν η περιστροφική αυτής ταχύτης είναι 1200.0 στροφαί ανά λεπτόν. Η εξωτερική διάμετρος του δρομέως της αντλίας είναι 300.0 mm και το εμβαδόν της διατομής διά της οποίας παροχετεύεται η ανωτέρω παροχή είναι 0.1 m^2 . Τα πτερύγια κλείνουν προς την αντίθετον κατεύθυνσιν της περιστροφής των ούτως ώστε η σχετική ταχύτης της ροής να σχηματίζη γωνίαν $145^\circ.0$ μετά της εφαπτομένης της εφηρμοσμένης επί του επιπέδου περιστροφής του δρομέως, ιδέ Σχήμα 2.9. Να υπολογισθή η καταναλισκομένη υπό της αντλίας ενέργεια και κατά συνέπειαν η ισχύς της, προκειμένου να ανταπεξέλθη εις το ανωτέρω έργον. Να θεωρηθή ότι η εφαπτομενική ταχύτης εισόδου είναι μηδενική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Σχήμα 2.9 Υπολογισμός καταναλισκομένης ενέργειας υπό φυγοκέντρου αντλίας. Εφαρμογή θεωρήματος Euler επί των αντλιών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

Λύσις: Εκ της εξίσωσης 2.23 του Euler, η καταναλισκομένη υπό της αντλίας ενέργεια ανά μονάδα μάζης του ύδατος είναι,

$$\frac{I}{\rho Q} = U_2 V_{t2} - U_1 V_{t1}$$

ένθα $V_{t1} = 0.0$ m/s. Επομένως, η ανωτέρω εξίσωση γράφεται,

$$\frac{I}{\rho Q} = U_2 V_{t2}$$

Είναι, $U_2 = \omega r_2 = 2.0 \times \pi \times 1200.0 \times 0.15/60.0 = 18.849$ m/s.

Διότι $r_2 = D_2/2.0$ και $\omega = 2 \pi N$ ένθα N είναι στροφαι ανά δευτερόλεπτον. Επίσης $Q = A V_{R2}$ ένθα A είναι η διατομή διά της οποίας διέρχεται το ύδωρ και V_{R2} είναι η ακτινική συνιστώσα της ταχύτητος V . Η V_{R2} είναι κάθετος επί της διατομής A . Άρα,

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.3 Διατήρηση της ορμής

$$V_{R2} = Q/A = 0.2/0.1 = 2.0 \text{ m/s.}$$

Τώρα, εκ του τριγώνου, της εξόδου της ροής εκ της αντλίας είναι, ιδε
Σχήμα 2.9,

$$V_{t2} = U_2 - V_{R2} \sin\theta = 18.849 - 2.0 \times \sin(180^\circ - 145^\circ) = 15.992 \text{ m/s.}$$

Επομένως, η ενέργεια η αναλισκομένη υπό της αντλίας, ανά μονάδα
διερχομένης μάζης, είναι,

$$\frac{I}{\rho Q} = 18.849 \times 15.992 = 301.45 \text{ J/Kg}$$

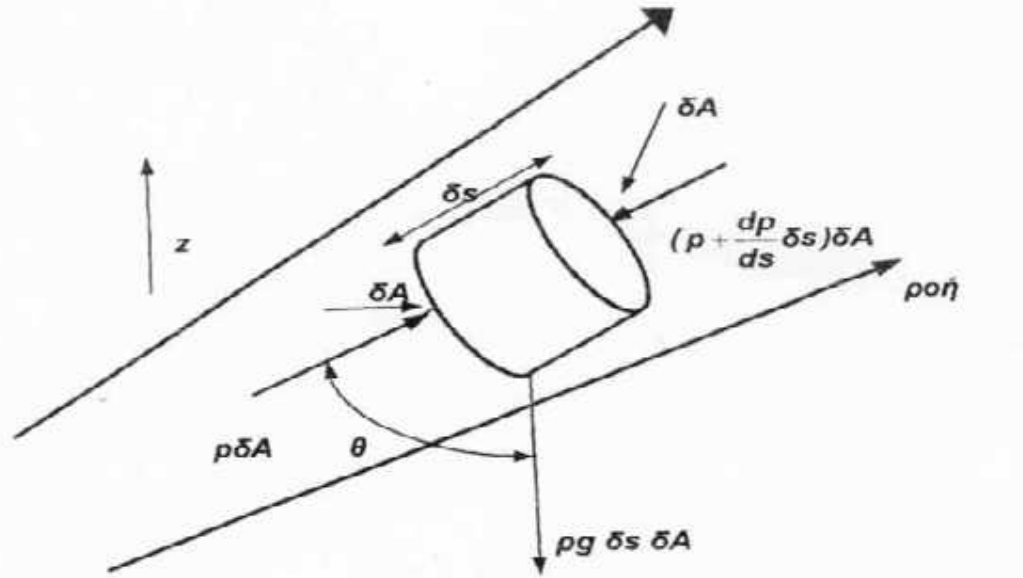
και επομένως η ισχύς της αντλίας θα πρέπει να είναι,

$$I = 301.45 \rho Q = 301.45 \times 1000.0 \times 0.2 = 60229.7 \text{ W ή } 60.2297 \text{ KW.}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Η διατήρηση της ενέργειας αποδεικνύεται/δίδεται μέσω της εξίσωσης του Bernoulli.

Σχήμα 2.10 Δυνάμεις δράσει επί κυλινδρικού στοιχείου

Στο Σχήμα 2.10 απεικονίζεται ένα κυλινδρικό στοιχείο του ροϊκού σωλήνα κατά μήκος μιας ροϊκής γραμμής. Το μήκος και το εμβαδόν της διατομής είναι δs (m) και δA , αντιστοίχως. Το βάρος του στοιχείου θα είναι $\rho g \delta s \delta A$ ($\gamma = \rho g$). Η δύναμη η οποία επενεργεί στο οπίσθιο τμήμα είναι $p \delta A$ (N) ενώ στο εμπρόσθιο τμήμα είναι $[p + (dp/ds)\delta s] \delta A$ (N) όπου p (N/m²) η **στατική πίεση**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Θεωρείται ότι:

- Η ροή είναι ιδεατή δηλαδή ότι το ρευστό είναι **ιδεατό ή μη - συνεκτικό και κατά συνέπεια** οι ασκούμενες διατμητικές δυνάμεις ισούται προς μηδέν.
- Το σύστημα βρίσκεται σε ισορροπία επομένως οι κάθετες δυνάμεις οι οποίες δρουν επί των πλευρικών τοιχωμάτων του στοιχειώδους κυλίνδρου αλληλοαναιρούνται.

Η ταχύτητα μεταβάλλεται κατά μήκος της ροϊκής γραμμής (από θέση σε θέση) και ως εκ τούτου υπάρχει μία δύναμη επιταχύνσεως η οποία πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν στην εξισορρόπηση των δυνάμεων των δρώντων κατά μήκος του άξονος της ροής. Από την εφαρμογή του 2^{ου} νόμου του Νεύτωνα, ότι δηλαδή οι ασκούμενη δύναμη ισούται με το ρυθμό μεταβολής της ορμής,

$$-\gamma \delta s \delta A \sin\theta + p dA - [p + \left(\frac{dp}{ds}\right) ds] \delta A = \gamma \delta s \delta A \left(\frac{du}{dt}\right)/g \quad (2.25)$$

$$\text{ή} \quad -\gamma \sin\theta - dp/ds = \gamma \left(\frac{du}{dt}\right)/g \quad (2.26)$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Από το σχήμα 2.10 προκύπτει ότι $\text{συν}\theta = dz/ds$, όπου z η κατακόρυφη απόσταση. Επίσης, επειδή η ροή είναι σταθερή, το οποίο σημαίνει ότι όλες οι μεταβολές των φυσικών ποσοτήτων σε αναφορά προς τον χρόνο $t(s)$ είναι μηδέν, θα ισχύει ότι

$$\frac{du}{dt} = u \frac{\partial u}{\partial s} + \frac{\partial u}{\partial t}, \text{ αλλά } \frac{\partial u}{\partial t} = 0 \text{ (σταθερά ροή) και } \frac{du}{dt} = u \frac{du}{ds}, \text{ άρα,}$$

Η εξίσωση 2.26

$$-\gamma \text{ συν}\theta - dp/ds = \gamma \left(\frac{du}{dt} \right) / g \quad (2.26)$$

γράφεται ως

$$\frac{dp}{ds} + \gamma u \frac{du}{ds} / g + \gamma \frac{dz}{ds} \quad (2.27)$$

ή

$$\frac{dp}{ds} / \gamma + u \frac{du}{ds} / g + \frac{dz}{ds} \quad (2.28)$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Στην περίπτωση ρευστού σταθερής πυκνότητας ρ , το αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης είναι

$$\frac{p}{\rho g} + \frac{u^2}{2g} + z = \text{σταθερόν} \quad (2.29)$$

ή

$$\frac{p}{\rho g} + \frac{u^2}{2g} + z = \text{σταθερό} = H$$

Η παραπάνω εξίσωση ονομάζεται **εξίσωση του Bernoulli** και εκφράζει την ενεργειακή εξισορρόπηση κατά την ροή του ρευστού. Εάν κάθε όρος της εξίσωσης πολλαπλασιασθεί με το σταθερό ποσό $\rho g Q$, θα έχουμε,

$$(\rho g Q)z + (\rho g Q)\frac{p}{\rho g} + (\rho g Q)\frac{u^2}{2g} = \text{σταθερό}$$

Ο κάθε όρος της παραπάνω εξίσωσης έχει μονάδες ισχύος (W) (ενέργεια ανά μονάδα χρόνου). Στην εξίσωση (2.29) ο κάθε όρος έχει μονάδες (m) με τον τελευταίο όρο να είναι το ύψος λόγω θέσεως του ρευστού, ο πρώτος όρος είναι το ύψος πίεσεως του ρευστού και ο τρίτος όρος το κινητικό ύψος του ρευστού. Το άθροισμα όλων των ανωτέρω όρων δίνει το ολικό ενεργειακό ύψος ή φορτίο $H(m)$.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Ο πρώτος νόμος της θερμοδυναμικής δηλώνει ότι εφόσον δεν υπάρχουν πυρηνικές αντιδράσεις, η ενέργεια δεν μπορεί ούτε να καταστραφεί αλλά ούτε να δημιουργηθεί.

Ως εκ τούτου σε οποιοδήποτε σύστημα η καθαρώς προσδιδομένη ενέργεια θερμότητας ισούται με την αύξηση της ενέργειας του συστήματος συν το παραγόμενο έργο από το σύστημα:

$$\Delta Q = \Delta E + \Delta W \quad (2.30)$$

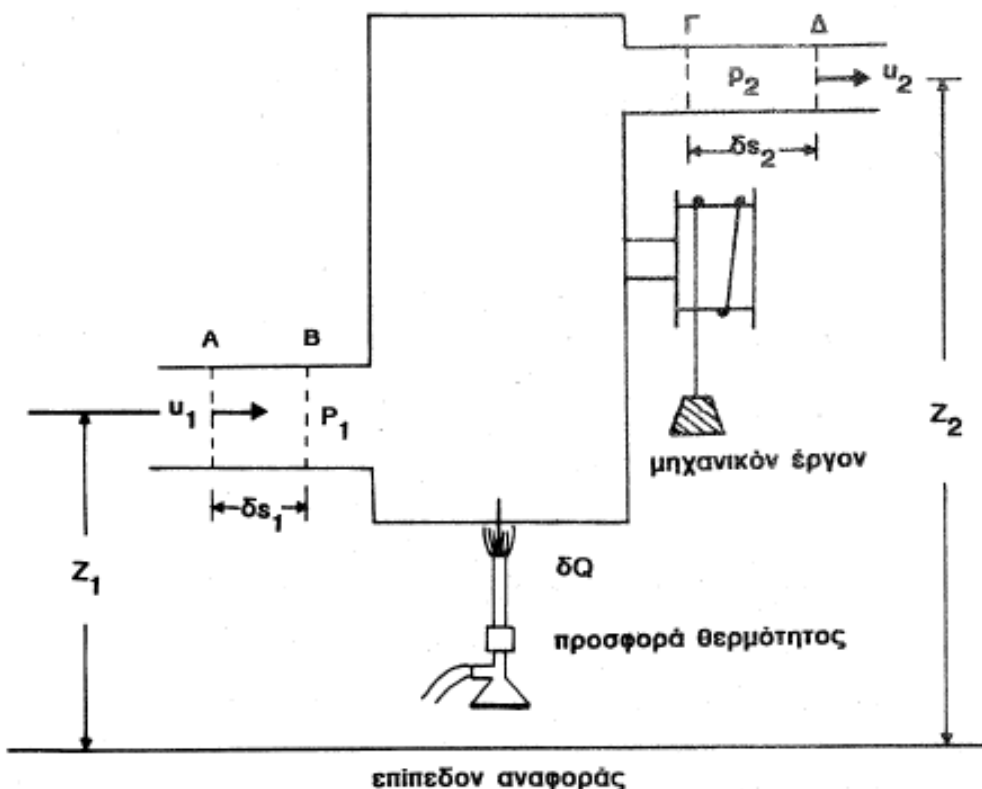
όπου Q (J) η προσδιδομένη θερμότητα στο σύστημα, E (J) η ενέργεια του συστήματος και W (J) το παραγόμενο έργο από το σύστημα.

Η ενέργεια E του συστήματος, το οποίο θεωρείται συνεχές μέσον, συνίσταται από την κινητική ενέργεια η οποία συσχετίζεται με την κίνηση και τη δυναμική ενέργεια λόγω θέσεως.

Επιπροσθέτως ως ενέργεια του συστήματος θεωρείται η εσωτερική ενέργεια την οποία κατέχει το σύστημα λόγω της κινητικής και δυναμικής ενέργειας των μορίων και ατόμων του ρευστου και η οποία είναι συνάρτηση της θερμοκρασίας και πυκνότητας του ρευστου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Στο Σχήμα παρουσιάζεται διάταξη παραγωγής έργου υπό σταθερή ροή.

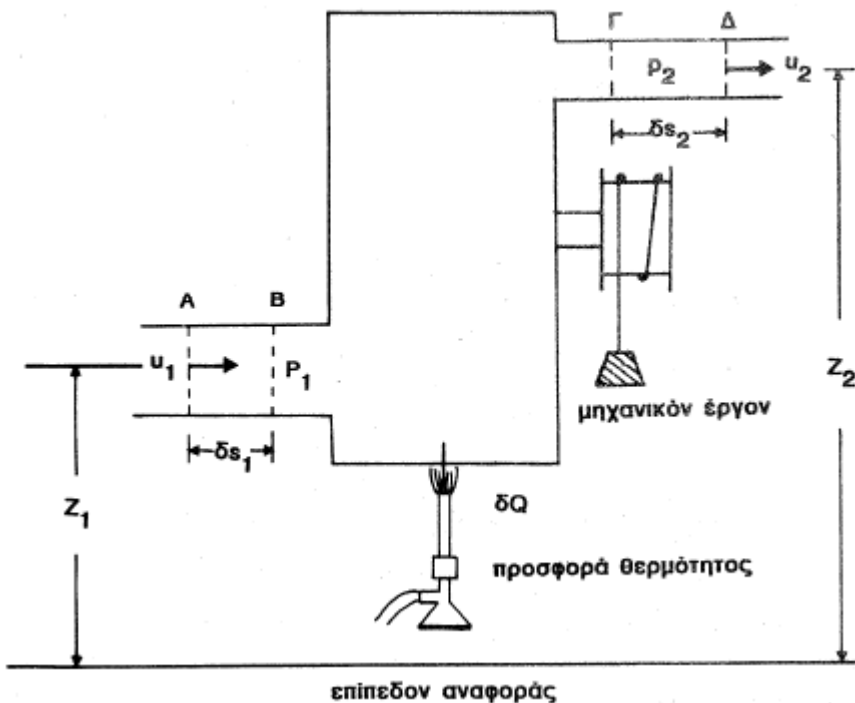
Στη θέση A το ρευστό βρίσκεται υπό πίεση p_1 , ταχύτητα u_1 , εσωτερική ενέργεια ανά μονάδα μάζας e_1 και σε υψόμετρο z_1 . Αντίστοιχα, στη θέση Γ το ρευστό βρίσκεται υπό πίεση p_2 , ταχύτητα u_2 , εσωτερική ενέργεια ανά μονάδα μάζας e_2 και σε υψόμετρο z_2 .

Σχήμα 2.11 Διάταξεις διά την παραγωγή έργου. Η προσφερομένη θερμότητα μετατρέπεται εις αύξησην της ενεργείας του συστήματος και ταυτόχρονον παραγωγήν έργου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Μετά από χρόνο δt , ρευστό μάζας δm κινείται προς τα εμπρός και συνεπώς βρίσκεται σε νέα θέση Β της περιοχής 1 και συνεπώς σύμφωνα με τη διατήρηση της συνέχειας της μάζας, ίση ποσότητα μάζας κινείται στη θέση Δ της περιοχής 2.

Εάν η υπάρχουσα ενέργεια μεταξύ Α και Γ είναι E τότε στον ίδιο χώρο Α-Γ η ολική ενέργεια είναι:

$$E + \delta m * (u_1^2/2 + gz_1 + e_1)$$

Μετά τη νέα θέση Β-Δ η ολική ενέργεια είναι:

$$E + \delta m * (u_2^2/2 + gz_2 + e_2)$$

Στο χρόνο όμως δt προστέθηκε θερμότητα δQ και το σύστημα παρήγαγε έργο δW . Το έργο ισούται με το πραγματικό έργο $\delta W'$ συν το έργο το οποίο καταβλήθηκε για την υπερκέρωση των δυνάμεων λόγω πίεσης:

$$p_2 * A_2 * \delta s_2 - p_1 * A_1 * \delta s_1 \text{ (έργο ίσον με τη δύναμή επί τη μετατόπιση).}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Τότε βάση του 1^{ου} νόμου της Θερμοδυναμικής έχουμε:

$$\delta Q = E + \delta m(u_2^2/2 + g z_2 + e_2) - [E + \delta m(u_1^2/2 + g z_1 + e_1)] + \delta W' \quad (2.31)$$

ή

$$\delta Q = \delta m [(e_2 - e_1) + (u_2^2 - u_1^2)/2 + g (z_2 - z_1)] + \delta W' + p_2 A_2 \delta s_2 - p_1 A_1 \delta s_1 \quad (2.32)$$

αλλά

$$\delta m = \rho_1 A_1 \delta s_1 = \rho_2 A_2 \delta s_2 \quad (2.33)$$

οπότε η Εξ. 2.32 γίνεται

$$q = (p_2/\rho_2 + u_2^2/2 + g z_2) - (p_1/\rho_1 + u_1^2/2 + g z_1) + w' + e_2 - e_1 \quad (2.34)$$

όπου q η προσφερθείσα θερμότητα στο σύστημα ανά μονάδα μάζας σε χρόνο dt , και w' είναι το ανά μονάδα μάζας παραγόμενο έργο στο σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Η Εξίσωση 2.34 είναι γνωστή και ως ενεργειακή εξίσωση σταθεράς ροής

$$q = (p_2/\rho_2 + u_2^2/2 + g z_2) - (p_1/\rho_1 + u_1^2/2 + g z_1) + w' + e_2 - e_1 \quad (2.34)$$

Εάν $q = 0$, και δεν υπάρχει εσωτερική μεταβολή της ενέργειας με μη παραγωγή υπό του συστήματος έργου, τότε $w' = 0$, οπότε η εξίσωση 2.34 γίνεται:

$$p_2/\rho_2 + u_2^2/2 + g z_2 = p_1/\rho_1 + u_1^2/2 + g z_1 \quad (2.35)$$

η οποία είναι ταυτόσημη με την εξίσωση 2.29 του Bernoulli.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Όταν η ροή είναι συνεκτική τότε υφίσταται απώλειες κατά τον ρου της. Μέρος των ενεργειών χάνεται προς τον περιβάλλοντα χώρο (-q) και μέρος τους καταναλώνεται για την αύξηση της εσωτερικής ενέργειας του ρέοντος ρευστού.

Η εξίσωση 2.34 τότε μπορεί να γραφτεί:

$$p_1/\rho_1 + u_1^2/2 + g z_1 = p_2/\rho_2 + u_2^2/2 + g z_2 + e_2 - e_1 - q \quad (2.36)$$

Και επομένως

$$\frac{p_1}{\rho g} + \frac{u_1^2}{2g} + z_1 = \frac{p_2}{\rho g} + \frac{u_2^2}{2g} + z_2 + h_f \quad (2.37)$$

δεχόμενοι ότι $h_f = (e_2 - e_1 - q)/g$ και ότι η πυκνότητα δεν μεταβάλλεται από θέση σε θέση. Συνήθως η έκφραση του κινητικού ύψους $u^2/2g$ στην Εξ. 2.37 μπορεί να πολλαπλασιαστεί με ένα συντελεστή διορθώσεως κινητικού ύψους α ώστε να ληφθεί υπόψη η μη-ομοιόμορφος κατανομή των ταχυτήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Συνήθως η έκφραση του κινητικού ύψους $u^2/2g$ στην Εξ. 2.37 μπορεί να πολλαπλασιαστεί με ένα συντελεστή διορθώσεως κινητικού ύψους α ώστε να ληφθεί υπόψη η μη-ομοιόμορφος κατανομή των ταχυτήτων. Η τιμή αυτή υπολογίζεται ως:

$$\alpha = \int_A \frac{u_i^3}{u^3 A} dA \quad (2.38)$$

όπου A το εμβαδό της βρεχόμενης διατομής, και u_i είναι η σημειακή ταχύτητα σε σημείο i της διατομής.

Η μεταβλητή h_f (m) εκφράζει, σε μέτρα του ρευστού ύδατος, τις απώλειες ενέργειας κατά το ρου από τη θέση 1 στη θέση 2. Η τιμή αυτή μπορεί να υπολογιστεί μέσω διαφόρων εμπειρικών σχέσεων.

Συνήθως η h_f (m) περιλαμβάνει τις γραμμικές απώλειες (οι οποίες είναι και οι πιο σημαντικές) και τις τοπικές απώλειες (με μικρότερη βαρύτητα). Στην περίπτωση τοπικών απωλειών αυτές εκφράζονται ως h_L και γραμμικές ως h_f .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Σε περίπτωση τυρβώδους ροής, οι τοπικές απώλειες εκφράζονται ως:

$$h_L = K \frac{u^2}{2g} \quad (2.39)$$

όπου u η μεγαλύτερη από τις ταχύτητες u_1 και u_2 , ενώ ο συντελεστής απωλειών K λαμβάνεται εκ πειραματικών δεδομένων.

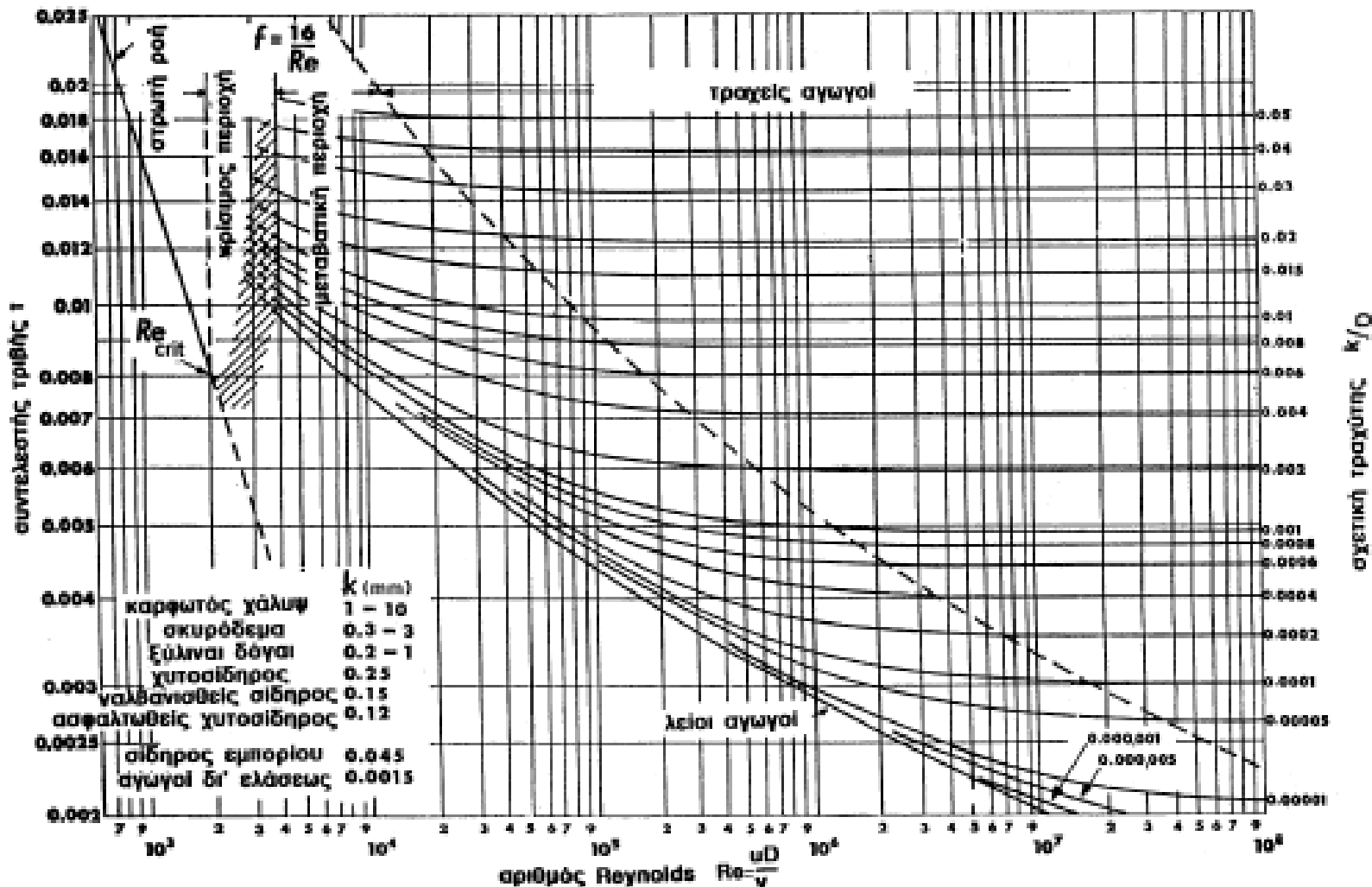
Για τις γραμμικές απώλειες γίνεται χρήση του διαγράμματος Moody και της εξίσωσης των Darcy-Weisbach.

$$h_f = f \frac{L}{D} \frac{u^2}{2g} \quad (2.40)$$

όπου f ο συντελεστής τριβής, L είναι το μήκος του σωλήνα και D είναι η διάμετρος του σωλήνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Για τη τυρβώδη ροή, η συστηματοποιημένη σχέση μεταξύ των f , Re και k/D είναι γνωστή ως διάγραμμα του Moody.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Εάν υπάρχει τοποθετημένος στρόβιλος ο οποίος παράγει ισχύ ($= \rho g Q h_{\text{στρ}}$, όπου $h_{\text{στρ}}$ (m) το φορτίο του στροβίλου), τότε από τις εξισώσεις 2.34 και 2.37 έχουμε:

$$\frac{p_1}{\rho g} + \frac{u_1^2}{2g} + z_1 = \frac{p_2}{\rho g} + \frac{u_2^2}{2g} + z_2 + h_{\text{στρ}} + h_{f1-2} + \Sigma h_L \quad (2.41)$$

ενώ αν υπάρχει αντλητική διάταξη η οποία καταναλώνει ισχύ ($= \rho g Q h_{\text{αντλ}}$, όπου $h_{\text{αντλ}}$ (m) το φορτίο της αντλίας), τότε :

$$\frac{p_1}{\rho g} + \frac{u_1^2}{2g} + z_1 = \frac{p_2}{\rho g} + \frac{u_2^2}{2g} + z_2 - h_{\text{αντλ}} + h_{f1-2} + \Sigma h_L \quad (2.42)$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Η εφαρμογή της εξίσωσης 2.37 του Bernoulli επί κινούμενου συστήματος όπως είναι ο δρομέας των υδραυλικών στροβιλομηχανών είναι κεφαλαιώδους σημασίας

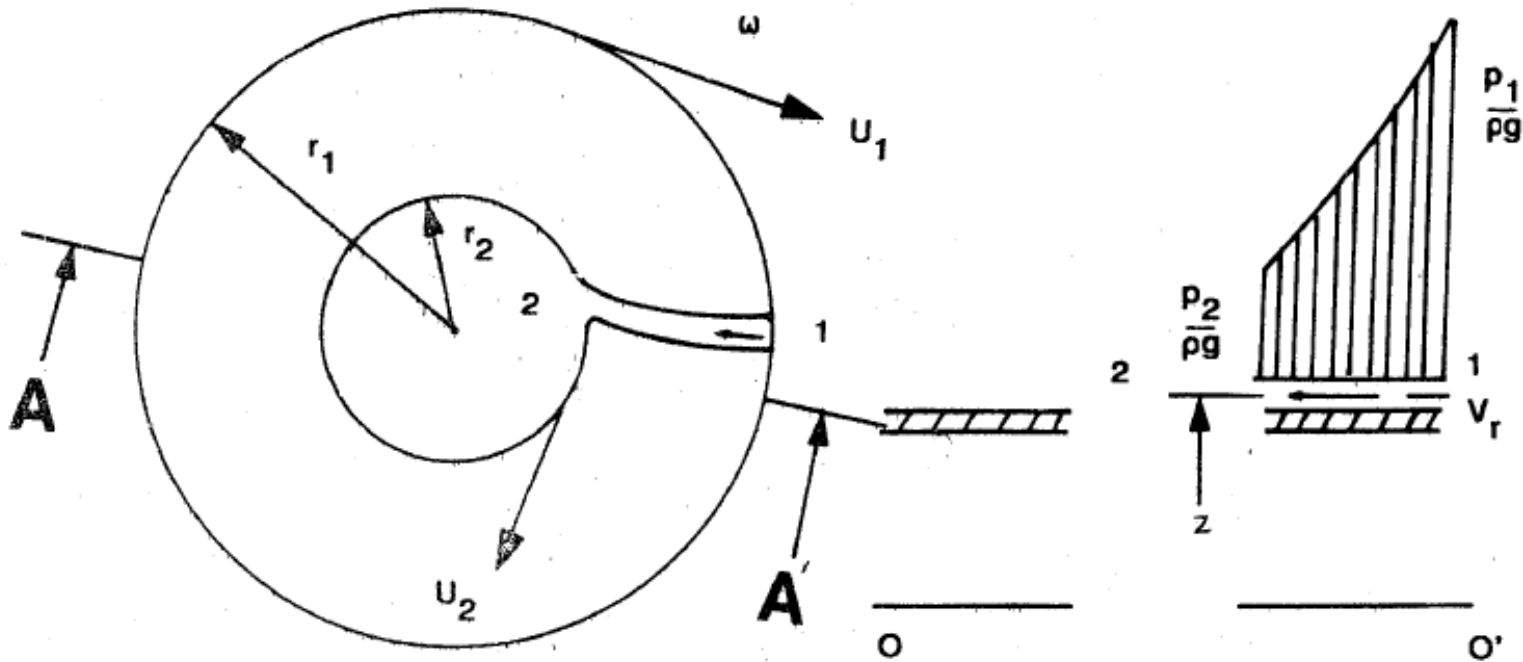
$$\frac{p_1}{\rho g} + \frac{u_1^2}{2g} + z_1 = \frac{p_2}{\rho g} + \frac{u_2^2}{2g} + z_2 + h_f \quad (2.37)$$

Η κατανόηση του μηχανισμού μετατροπής ενέργειας στις υδραυλικές στροβιλομηχανές στηρίζεται ακριβώς στην εξίσωση του Bernoulli.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Ας θεωρηθεί περιστρεφόμενος δίσκος με γωνιακή ταχύτητα ω (ακτίνια/sec). Στο δίσκο είναι προσαρτημένος αγωγός που μεταφέρει νερό από τη θέση 1 στη θέση 2. Εάν ληφθεί ως ακίνητο σύστημα αναφοράς το επίπεδο που διέρχεται από το $O-O'$.

Σχήμα 2.12 Εφαρμογή της εξίσωσης του Bernoulli εις κινούμενον σύστημα αναφοράς

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Η εφαρμογή της εξίσωσης 2.37 του Bernoulli μεταξύ των σημείων 1 και 2 δίνει:

$$\frac{p_1}{\rho g} + \frac{V_{r1}^2}{2g} + z_1 - \frac{U_1^2}{2g} = \frac{p_2}{\rho g} + \frac{V_{r2}^2}{2g} + z_2 - \frac{U_2^2}{2g} + h_{f1-2} \quad (2.43)$$

όπου V_{r1} και V_{r2} οι σχετικές ταχύτητες του ύδατος ως προς τον περιστρεφόμενο αγωγό, U_1 και U_2 είναι οι γραμμικές ταχύτητες περιστροφής του δίσκου στα σημεία 1 και 2 αντιστοίχως και h_{f1-2} οι απώλειες φορτίου μεταξύ των θέσεων 1 και 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Παράδειγμα: Δίδεται η αντλητική διάταξις του Σχήματος 2.13 η οποία αποτελείται εκ χυτοσιδηρών αγωγών διαμέτρου $D = 0.25 \text{ m}$ και τραχύτητας $k = 0.00025 \text{ m}$. Ο αγωγός AB έχει μήκος 7.0 m και ο συντελεστής τοπικών απωλειών, $K_{\text{εισ}}$, εις την είσοδόν του είναι 0.5 . Ο αγωγός ΓΔ έχει μήκος 1000.0 m και ο συντελεστής τοπικών απωλειών εις την έξοδόν του, $K_{\text{εξ}}$, είναι ίσος με 1.0 . Εάν οι ρυθμοί υποβιβάσεως της στάθμης της χαμηλωτέρας δεξαμενής και αναβιβάσεως της στάθμης της υψηλωτέρας δεξαμενής είναι αμεληταίοι να υπολογισθή η θεωρητική ισχύς την οποίαν πρέπει να έχη μία αντλία ώστε να δύναται να μεταφέρει $0.15 \text{ m}^3/\text{s}$ από την μίαν δεξαμενήν εις την άλλην. Η υψομετρική διαφορά των ελευθέρων επιφανειών των δύο δεξαμενών ευρίσκεται εις τα 40.0 m . Ο συντελεστής κινηματικού ιξώδους του ύδατος είναι $\nu = 1.3 \times 10^{-6} \text{ m}^2/\text{s}$.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

Λύσις: Εκ των παραδοχών του προβλήματος είναι,

$$u_1 = 0.0 \text{ m/s}$$

$$u_2 = 0.0 \text{ m/s}$$

$$(p_1/\rho g) = 0.0 \text{ N/m}^2$$

$$(p_2/\rho g) = 0.0 \text{ N/m}^2 \text{ (λόγω ατμοσφαιρικής πιέσεως)}$$

και η εξίσωσις 2.42 γράφεται,

$$h_{\text{αντιλ}} = z_2 - z_1 + h_f + h_{\text{Λεισ}} + h_{\text{Λεξ}}$$

$$\text{αλλά, } z_2 - z_1 = 40.0 \text{ m}$$

Εκ της εξισώσεως της συνεχείας είναι,

$$u = Q/A \quad \text{ένθα,}$$

$$A = \pi D^2/4.0 = \pi \times (0.25)^2/4.0 \quad \text{άρα,}$$

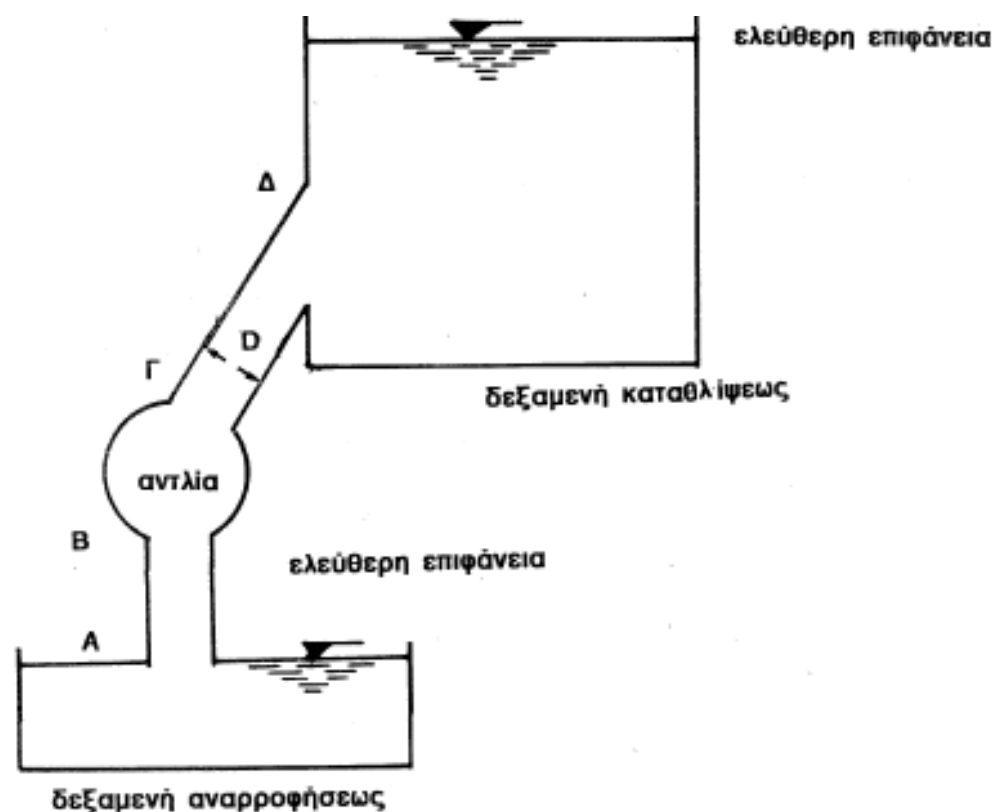
$$u = 4.0 \times 0.15/(\pi \times 0.25^2) = 3.058 \text{ m/s.}$$

Εκ του διαγράμματος του Moody, ιδέ Σχήμα 2.14, δύναται να υπολογισθή ο συντελεστής τριβών f ως συνάρτησις του αριθμού Reynolds, Re , και της σχετικής τραχύτητος k/D . Είναι λοιπόν,

$$Re = u D/v = 3.058 \times 0.25/(1.3 \times 10^{-6}) = 5.88 \times 10^5$$

$$k/D = 0.00025/0.25 = 0.001 \quad \text{άρα, } f = 0.02$$

Επομένως, εκ της εξισώσεως 2.40 είναι,

Σχήμα 2.13 Εφαρμογή του ενεργειακού θεωρήματος. Η αντλία μεταφέρει $0.150 \text{ m}^3/\text{s}$ από την μίαν δεξαμενή εις την άλλην. Η υψομετρική διαφορά των δεξαμενών είναι 40.0m

$$h_f = f (L/D) u^2/2g = 0.02 \times (1000.0/0.25) \times 3.058^2/(2.0 \times 9.81) = 38.130 \text{ m}$$

$$\text{Επίσης, } h_{L_{\epsilon\iota\sigma}} = K_{\epsilon\iota\sigma} u^2/2g = 0.5 \times 3.058^2/(2 \times 9.81) = 0.238 \text{ m}$$

$$\text{και } h_{L_{\epsilon\zeta}} = K_{\epsilon\zeta} u^2/2g = 1.0 \times 3.058^2/(2.0 \times 9.81) = 0.476 \text{ m} \quad \text{άρα,}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ, ΟΡΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

2.4 Διατήρηση της ενέργειας

$$h_{\text{αντλ}} = 40.0 + 38.130 + 0.238 + 0.476 = 78.844 \text{ m}$$

επομένως η θεωρητική ισχύς της αντλίας πρέπει να είναι,

$$I_{\text{αντλ}} = \rho g Q h_{\text{αντλ}} = 1000.0 \times 9.81 \times 0.15 \times 78.844 = 116.018 \text{ KW}$$

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!